

Валентина ПАНАСЮК

д-р. екон. наук, професор,
в. о. завідувача кафедри аудиту
Західноукраїнського національного університету

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В АУДИТІ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасні організації функціонують в умовах зростання обсягів даних, ускладнення бізнес-процесів, цифровізації управління, посилення вимог до прозорості, підзвітності та якості управлінських рішень. За таких умов аудит поступово виходить за межі традиційного підтвердження достовірності фінансової інформації та набуває значення важливого інструменту управлінського контролю, аналітичної підтримки й оцінювання ризиків. Цифрові технології суттєво змінюють зміст, методи та організацію аудиторської діяльності, перетворюючи аудит на більш оперативний, ризик-орієнтований і інформаційно насичений процес.

У сучасному аудиті цифрові технології охоплюють сукупність інструментів, що забезпечують збір, обробку, перевірку, аналіз, візуалізацію та інтерпретацію даних. До них можна віднести аналітику великих даних, автоматизовані аудиторські процедури, хмарні сервіси, системи бізнес-аналітики, технології штучного інтелекту, роботизовану автоматизацію процесів, блокчейн-рішення, електронний документообіг і цифрові платформи управління аудиторськими завданнями. У межах цифрового підручника за редакцією В. Панасюк цифрові технології в аудиті розглядаються як комплексний інструментарій модернізації аудиторської практики, що змінює як техніку виконання аудиторських процедур, так і логіку використання аудиторської інформації в управлінні [1].

Впровадження цифрових технологій в аудит створює нові можливості для модернізації управлінських процесів. Насамперед ідеться про підвищення оперативності отримання інформації. Традиційний аудит часто ґрунтується на вибірковій перевірці даних і постфактум-контролі. Натомість цифрові інструменти

дозволяють аналізувати значні масиви інформації, виявляти відхилення, закономірності, нетипові операції та потенційні ризики в режимі, наближеному до реального часу. Це посилює здатність керівництва організації швидше реагувати на проблеми й приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Цифровізація аудиту сприяє переходу від формального контролю до аналітичного супроводу управління. Аудиторська інформація в цифровому середовищі може використовуватися не лише для підтвердження відповідності, а й для оцінювання ефективності процесів, виявлення слабких місць у системі внутрішнього контролю, прогнозування ризиків, оцінювання результативності управлінських рішень і формування рекомендацій щодо покращення діяльності організації. У цьому контексті аудит стає не лише контрольним, а й консультативно-аналітичним інструментом.

Важливим напрямом впливу цифрових технологій на управлінські процеси є посилення ризик-орієнтованого підходу. Міжнародний стандарт аудиту ISA 315 акцентує увагу на ідентифікації та оцінюванні ризиків суттєвого викривлення як основі планування аудиторських процедур [2]. У цифровому середовищі ризик-орієнтований підхід може бути реалізований більш повно, оскільки аналітичні інструменти дозволяють швидше виявляти ризикові ділянки, порівнювати дані з різних джерел, оцінювати нетипові операції та визначати пріоритети аудиторської перевірки.

Автоматизація аудиторських процедур є ще одним важливим чинником модернізації управління. Вона дає змогу зменшити обсяг рутинних операцій, мінімізувати технічні помилки, прискорити обробку документів і підвищити продуктивність аудиторської роботи. Водночас автоматизація не скасовує професійного судження аудитора. Навпаки, вона змінює його роль: від виконавця повторюваних процедур до аналітика, який інтерпретує результати, оцінює ризики, формує висновки та пропонує управлінські рекомендації.

Цифрові технології в аудиті також посилюють прозорість управлінських процесів. Електронний документообіг, цифрові сліди операцій, автоматизовані журнали дій, інтегровані інформаційні системи та аналітичні панелі дозволяють відстежувати рух інформації, відповідальність виконавців, своєчасність виконання процедур і обґрунтованість управлінських рішень. Це знижує ризики прихованих операцій, дублювання функцій, неефективного використання ресурсів і несвоєчасного реагування на відхилення.

Особливе значення цифровий аудит має для системи внутрішнього контролю. Концепція COSO розглядає внутрішній контроль як важливий інструмент governance, управління ризиками, протидії шахрайству та підвищення організаційної результативності [3]. У цифровому середовищі внутрішній контроль може бути підсилений автоматичними перевітками, налаштуванням контрольних точок, моніторингом доступу до даних, аналізом транзакцій і регулярною оцінкою відхилень. Це дозволяє зробити контроль не епізодичним, а постійним і вбудованим у бізнес-процеси.

Разом із тим використання цифрових технологій в аудиті породжує нові виклики. До них належать якість і повнота даних, кібербезпека, захист конфіденційної інформації, залежність від інформаційних систем, ризики алгоритмічних помилок, потреба в нових цифрових компетентностях аудиторів та етичні аспекти використання штучного інтелекту. Міжнародна федерація бухгалтерів звертає увагу на те, що цифрова трансформація аудиту залежить не лише від технологій, а й від людських, організаційних і середовищних чинників, які впливають на готовність професії до інновацій [4].

Управлінський ефект цифрових технологій в аудиті проявляється лише за умови їх системного впровадження. Якщо цифрові інструменти застосовуються фрагментарно, без перегляду аудиторської методики, внутрішніх процедур, компетентностей персоналу та логіки використання аудиторської інформації, їх потенціал залишається обмеженим. Тому цифровізація аудиту має супроводжуватися оновленням організаційних регламентів, розвитком цифрових навичок аудиторів, формуванням культури роботи з даними та інтеграцією аудиту в систему стратегічного й операційного управління.

Для організацій цифровий аудит може стати інструментом не лише контролю, а й управлінського навчання. Його результати дозволяють краще розуміти слабкі місця процесів, аналізувати причини відхилень, оцінювати ефективність внутрішніх процедур, виявляти резерви економії ресурсів і підвищувати якість управлінських рішень. У цьому сенсі цифровий аудит сприяє переходу від реактивного управління до проактивного, заснованого на даних, ризиках і доказах.

Отже, цифрові технології в аудиті є важливим чинником модернізації управлінських процесів. Вони забезпечують оперативність аналізу даних, підвищують прозорість управління, посилюють ризик-орієнтований підхід, розширюють можливості внутрішнього контролю та сприяють прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень. Водночас їх ефективність залежить від якості даних, цифрових компетентностей аудиторів, кібербезпеки, етичного використання технологій і готовності організацій інтегрувати результати цифрового аудиту в систему управління.

Список використаних джерел:

1. Цифрові технології в аудиті: е-підручник; за заг. ред. В. Панасюк. Тернопіль: ЗУНУ, 2026. 753 с. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/56636>
2. International Auditing and Assurance Standards Board. ISA 315 (Revised 2019), Identifying and Assessing the Risks of Material Misstatement. IAASB, 2019. URL: <https://www.iaasb.org/publications/isa-315-revised-2019-identifying-and-assessing-risks-material-misstatement>
3. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. Internal Control – Integrated Framework. COSO. URL: <https://www.coso.org/guidance-on-ic>
4. International Federation of Accountants. Digital Transformation & Innovation in Auditing: Insights from a Review of Academic Research. IFAC, 2022. URL: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/discussion/digital-transformation-innovation-auditing-insights-review-academic-research>